Jatkuva oppiminen aluevaikuttavuuden välineenä

11.11.2022

Ammattikorkeakoulun yksi lakisääteisistä tehtävistä on aluevaikuttavuus eli oman alueensa kehityksen vahvistaminen ja osaamisen kehittäminen. SeAMK Maakuntakorkeakoulu on Seinäjoen ammattikorkeakoulun maakunnallista toimintaa ja näin ollen yksi osa ammattikorkeakoulun aluevaikuttavuutta.

Ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuus muodostuu kokonaisuudesta, johon kuuluu koulutusta, tutkimus- ja kehitystyötä sekä alueellisia tehtäviä. Tässä artikkelissa ammattikorkeakoulun aluevaikuttavuutta lähestytään jatkuvan oppimisen näkökulmasta ja jatkuvalla oppimisella tässä artikkelissa tarkoitetaan työuran eri vaiheissa tapahtuvaa oppimista.

Kun parannetaan koulutustarjonnan alueellista tasapainoa, saadaan riittävästi korkeatasoista työvoimaa maan ja maakunnan eri alueille. Maakuntakorkeakoululla onkin tärkeä paikallinen rooli osaamisen tason nostajana omalla alueellaan.

Koulutuspaikka omalla alueella on kysytty ja haluttu

Maakuntakorkeakoulutoiminta alkoi Järviseudulla syyskuun alussa 2005. Hyvin nopeasti alueella nousi esille tarve tutkintoon johtavaan koulutukseen. Tarvetta oli ensisijaisesti sekä liiketalouden että tekniikan alan koulutuksille. Automaatiotekniikan koulutusohjelman tutkinto-opinnot alkoivatkin Järviseudulla tammikuussa 2007 ja liiketalouden koulutusohjelman tutkinto-opinnot puolestaan vuotta myöhemmin. Noin 50 innokasta

aikuisopiskelijaa suoritti opintojaan työn ohessa ja lähellä työ- ja asuinpaikkaa. Opiskelijoista noin 75 % oli Järviseudun alueelta.

Hyvin nopeasti alueella nousi esille myös tarve sairaanhoitajien kouluttamiseen. Yli kymmenen vuoden odotus palkittiin viimein tammikuussa 2018, kun sairaanhoitajien koulutus alkoi Järviseudulla. Sanonnan mukaan hyvää kannattaa odottaa ja se piti hyvin paikkansa myös tässä kohtaa. Ryhmä uusia sairaanhoitajia valmistui keväällä 2021 vastaamaan huutavaan pulaan hoitajista Järviseudun ja Kauhavan alueilla.

Maakuntakorkeakoulutoiminta laajentui ensiksi Kauhavalle (2010) ja sieltä Kuusiokuntiin (2011) ja tämän jälkeen vielä Kurikkaan ja Suupohjaan (2012). Tarvetta tutkintoon johtavaan koulutukseen oli myös kaikilla näille alueilla. Tutkintoon johtavia koulutuksia onkin vuosien varrella järjestetty kaikilla maakuntakorkeakoulun toiminta-alueilla ja koulutuspaikka omalla alueella on ollut erittäin kysytty ja haluttu. Maakuntakorkeakoulutoteutuksien kautta onkin valmistunut tradenomeja, insinöörejä ja sairaanhoitajia alueiden moninaisiin tarpeisiin.

Syyskuuhun 2022 mennessä maakuntakorkeakoulun alueilla on mennyt tai menossa 12 tutkinto-ohjelmaryhmää ja kuusi polkuopintoryhmää. Näiden toteutuksien lisäksi uusittu verkkopainotteinen PK-yrittäjyyden tutkinto-ohjelma on vastannut maakunnan tarpeisiin vuodesta 2019 eteenpäin. Uudistetussa tutkinto-ohjelmassa PK-yrittäjyyden tradenomiopiskelijoilla lähiopiskelua on vain kerran kuukaudessa Seinäjoella ja lähijaksojen välissä opiskelu tapahtuu verkossa annettuja tehtäviä tehden.

Erilaisten tutkintoon johtavien koulutuksen kautta useampi sata korkeakoulututkinnon suorittanutta on tuonut maakuntakorkeakoulun toiminta-alueille uutta, nykyaikaista tietämystä. Tämä on erittäin merkittävä asia alueilla, joissa korkeakoulutettuja on suhteessa aika vähän.

Avoin AMK osana maakuntakorkeakoulutoimintaa

Avoimen ammattikorkeakoulutoiminnan lähtökohta on tarjota ammattikorkeakouluopintoja kaikille kiinnostuneille iästä, pohjakoulutuksesta ja asuinpaikasta riippumatta. Maakuntakorkeakoulu on hyvä yhteistyökumppani avoimelle ammattikorkeakoululle, sillä molemmilla on samansuuntainen toiminta-ajatus ja tavoitteet.

Avoin ammattikorkeakouluopetus onkin ollut oleellinen osa maakuntakorkeakoulutoimintaa koko toiminnan ajan. Yksittäisiä avoimen AMK -opintojaksoja on moni maakuntakorkeakoulualueen asukas hyödyntänyt esimerkiksi omaa osaamistaan täydentäessään.

Avoimen AMK -tarjonta on vuosien aikana laajentunut huomattavasti ja tällä hetkellä tarjonnasta varmasti jokainen löytää itselleen sopivia ja hyödyllisiä opintoja. Laaja koulutustarjonta ja joustavat tavat opiskella antavat kaikille tasapuolisesti mahdollisuuden uudistaa ja laajentaa osaamistaan. Verkko-opiskelun lisääntymisen kautta tavoitetaan myös aivan uusia ryhmiä.

Avoimen AMK -pinnoilla voidaan vastata nopeasti ja joustavasti sekä alueiden asukkaiden että yritysten

koulutustarpeisiin. Jatkuvan oppimisen yhtenä tavoitteena onkin vähentää eriarvoisuutta alueiden välillä ja tuoda korkeakoulutus mahdolliseksi kaikille.

Polkuopinnoista apua seutujen osaajapulaan

Syksyllä 2021 SeAMKissa käynnistyi Alajärvellä ja Kauhajoella ensimmäistä kertaa avoimen ammattikorkeakoulun opintoina sekä konetekniikan että automaatiotekniikan polkuopintoryhmät. Aiemmin tekniikan alan polkuopintoja on tarjottu ainoastaan Seinäjoella, mutta koronan myötä yleistynyt hybridiopetus mahdollistaa opintojen suorittamisen joustavasti myös eri puolilla maakuntaa. Hybridiopetuksessa opiskelijoita voi olla samanaikaisesti seuraamassa opetusta usealla eri paikkakunnalla, sillä opinnot toteutetaan verkkovälitteisesti.

Alajärven ja Kauhajoen polkuopiskelijat hakeutuivat polkuopinnot suoritettuaan avoimen väylän haun kautta tutkinto-opiskelijoiksi. Nyt nämä opiskelijat jatkavat toisen vuoden opintoja tutkinto-opiskelijoina ja edelleen hybridiopintomahdollisuutta hyödyntäen.

Kokemukset polkuopinnoista ovat olleet positiivisia. Opiskelijoiden kommenteissa on välittynyt kiitokset mahdollisuudesta opiskella työn ja perheen ohessa sekä oman kodin lähellä. Osa opiskelee jopa lähes kokonaan kotisohvalta käsin. Tämä on madaltanut huomattavasti kynnystä lähteä mukaan opintoihin.

Opiskelijoiden lisäksi myös kuntajohtajat, elinkeinotoimi sekä teolliset- ja teknologia-alan yritykset ovat iloinneet opinnoista ja tulevista teknisen alan asiantuntijoista. Toiveena onkin, että myös näillä polkuopinnoilla saataisiin helpotusta alueiden osaajapulaan.

Hyvien kokemuksien innoittamana konetekniikan polkuopinnot ovat nyt syksyllä 2022 käynnistyneet sekä Kauhavalla että Ähtärissä. Myös siellä opinnot ovat saaneet positiivisen vastaanoton ja lähteneet hyvin käyntiin.

Väyläopinnot toisen asteen opiskelijoille

Maakuntakorkeakoulu on tehnyt hyvää yhteistyötä alueensa toisen asteen oppilaitosten kanssa koko toimintansa ajan. Toisen asteen oppilaitoksille on ollut tarjolla muun muassa kurkistuskursseja eli yksittäisiä avoimen ammattikorkeakoulun opintojaksoja, joiden kautta on päässyt sekä tutustumaan ammattikorkeakouluopintoihin että tiettyyn alaan.

Nyt SeAMKissa on tarjolla toiseen asteen opiskelijoille myös erilaisia väyliä siirtyä joustavasti tutkinto-opiskelijaksi. Tällä hetkellä sekä lukiolaisille että ammattisen koulutuksen opiskelijoille on olemassa omat väylänsä. Väyläopinnot tarjoavat SeAMKin yhteistyöoppilaitosten toisen asteen opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa korkeakouluopintoja jo toisen asteen ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen aikana. Väyläopinnot suorittanut opiskelija saa hakukelpoisuuden SeAMKin väyläopintojen erillishaussa suoritettuaan väyläopintojen lisäksi toisen asteen tutkinnon.

Yhtenä väyläopintojen tavoitteen on nopeuttaa ja joustavoittaa siirtymää toisen asteen oppilaitoksesta

korkeakouluun. Mutta vähintään yhtä merkittävänä tavoitteena on lisätä pitovoimaa, jotta eteläpohjalaiset nuoret pysyisivät alueella ja jäisivät toisen asteen opintojen jälkeen joko opiskelemaan tai töihin alueelle. Toimenpiteillä pyritään myös siihen, että alueen koulutusmahdollisuudet tunnetaan ja ne koetaan vetovoimaisiksi. Tämä osaltaan edistää osaavan työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä alueella.

Elinvoimaa alueelle – maakuntakorkeakoulu osana paikallista kehittämistyötä

Maakuntakorkeakoulutoiminnan tuloksena alueilla on ollut havaittavissa selvää koulutushalukkuuden kasvua eli kun koulutus tuodaan lähelle tarvitsijoita, niin koulutukseen hakeutuvat myös sellaiset henkilöt, jotka eivät muuten koulutukseen olisi hakeneet. Tämä on merkittävä asia sekä henkilön itsensä että alueen yritysten kehittymisen kannalta. Esimerkiksi tähän ensimmäiseen maakuntakorkeakoulutoteutukseen, automaatiotekniikan koulutusohjelmaan, hakeneista 80 % ilmoitti, ettei todennäköisesti olisi hakenut koulutukseen, jos se olisi järjestetty Järviseudun ulkopuolella. Voidaankin päätellä, että alueilla järjestetyissä koulutuksissa kohderyhmänä ovat usein nimenomaan ne henkilöt, jotka eivät muuten kenties lähtisi kouluttautumaan.

Yritysten kasvun ja alueen elinvoimaisuuden säilymisen kannalta on erittäin tärkeää, että yrityksiin ja alueeseen sitoutuneita ammattilaisia löytyy läheltä työpaikkaa. Jotta yritykset voivat menestyä myös tulevaisuudessa, niin ne tarvitsevat osaavia ammattilaisia. Osaava henkilöstö mahdollistaa työpaikkojen ja yritysten säilymisen eri puolilla maakuntaa. Yritykset ovat kokeneet tutkintoon johtava koulutukset sekä muut alueilla tuodut koulutusmahdollisuudet tärkeiksi, sillä näin he voivat kustannustehokkaasti jatkokouluttaa henkilöstöstään osaajia suunnittelija-, asiantuntija- ja työnjohtotehtäviin.

Voidaankin todeta, että SeAMK on onnistunut vastaamaan maakuntakorkeakoulutoiminnalla alueelliseen saavutettavuuteen joustavien toimintarakenteiden ja yhteistyön avulla.

Marjo Vistiaho
KM, korkeakouluasiamies
SeAMK Maakuntakorkeakoulu

Kirjoittaja on toiminut SeAMK Maakuntakorkeakoulussa korkeakouluasiamiehenä Järviseudun alueella vuodesta 2005 saakka. Toiminnan keskiössä on aluekehittäminen ja aluevaikuttavuus SeAMKin toiminnan kautta. Kohderyhmänä ovat alueen yritykset ja organisaatiot sekä niiden henkilöstö. Samoin kuin kohderyhmänä ovat kaikki osaamisen kehittämisestä kiinnostuneet alueen asukkaat.